

پژوهش و توسعه ی حرفه ای ۳

دکتر سید حسین عبادی
پردیس شهید باهنر اصفهان
ترم مهر ۱۴۰۱

درس پژوهی

Lesson Study

DR. S.H.EBADI

لحظه ای تفکر در سکوت آموزشی

آیـزـنـر :

اگر تغییر و تحولات در آموزش و پرورش، بدون در نظر گرفتن نقش معلم باشد. اجرای آنها ممکن است فقط در سطح اقیانوس طنین اندازد و امواجی را تولید کند اما در عمق اقیانوس همچنان سکوت و ثبات و آرامش حکم فرما خواهد بود .

مقدمه

- ۱- مساله این است معلم در نقش کارگزار یا در نقش.....
- ۲- نظام آموزشی و تغییر؟
- ۳- مدرسه ی سنتی یا مدرسه ی یادگیرنده؟
- ۴- جایگاه معلم در سامانه مدیریت دانش؟
- ۴- رویکردهای پژوهشی
- ماموریت پژوهش در آموزش و پرورش

کارگاه آموزشی درس پژوهی

دکتر سید حسین عبادی

ماموریت پژوهش در آموزش و پرورش

- مطالعه و حل مسایل آموزشی
- یک فعالیت کاربردی و ماموریت گراست
- نتایج : تاثیر گذار در سطح مدرسه و کلاس
- بهبود فعالیت های آموزشی - پرورشی و یادگیری

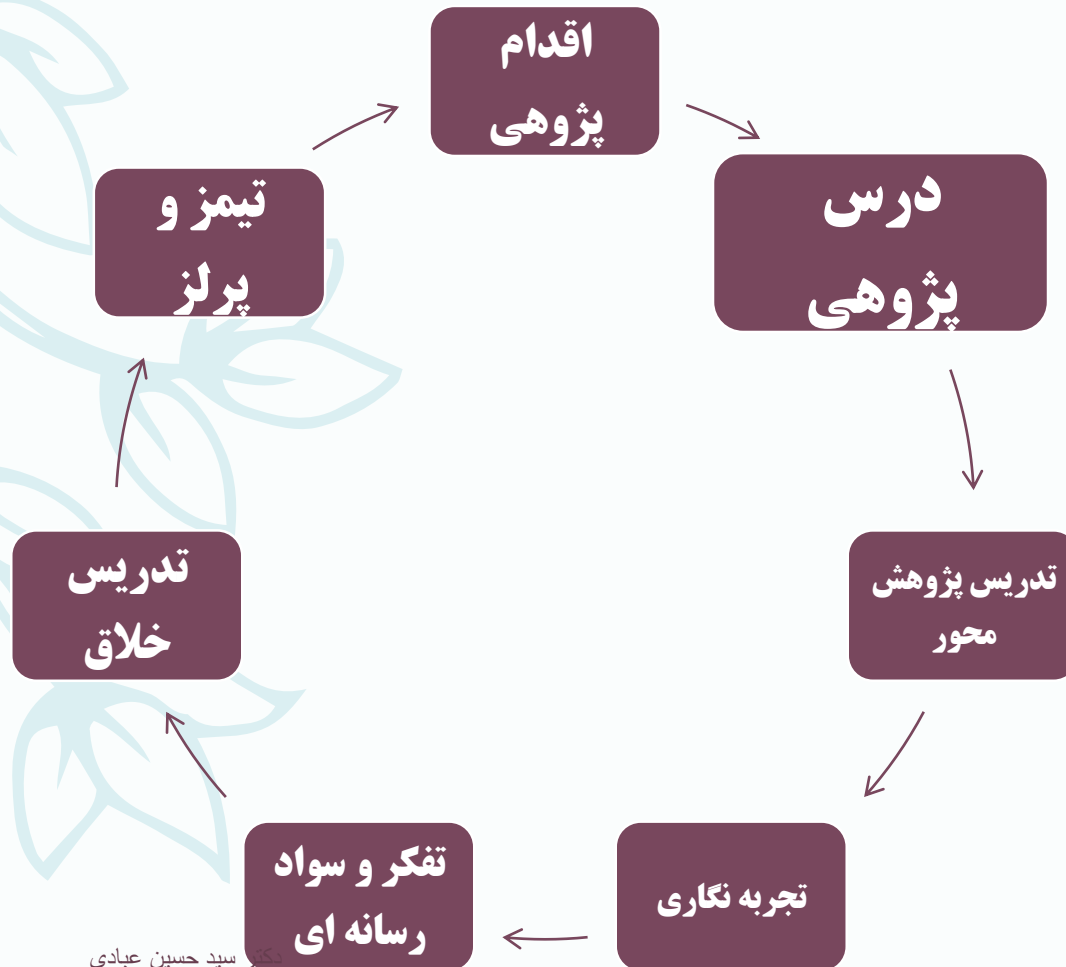
برای بردن پژوهش به مدرسه باید
به تحقق مدرسه پژوهنده و یادگیرنده فکر کنیم!

- مدرسه به عنوان موجودی زنده، و سازمانی هوشیار و دایما در حال یادگیری و رشد
- عدم بی نیازی هیچ عنصری (معلم، دانش آموز، مدیر) از یادگیری و پژوهش
- محل اتصال و تلاقی انواع اشکال پژوهش آموزشی
- تشویق فضای پژوهش، خلاقیت و نوآوری برای حل مسائل
- مدرسه تبدیل به یک "کارخانه فکر" و رسیدن به اصل "ما می توانیم"
- جریان خروشان از پژوهش، نوآوری ها و فرایندهای جدید برای توسعه یادگیری

چرخه ی پژوهش های معلم محور

- مدرسه پژوهنده محل تلاقی اشکال مختلف پژوهش آموزشی برای بهبود تدریس و یادگیری است

منطق درس پژوهی

رویکرد معلم فکور

بهره گیری معلمان از

روش های پژوهشی به جای

پژوهشگران خارج از کلاس

پایگاه تکناز
Taknaz.ir

منطق درس پژوهی

- ۱- باز کردن درب کلاس ها و یادگیری از همدیگر..... تغییر نگرش
- ۲- فراگیری فرهنگ گفتمانی مودبانه مخالف و چالشی
- ۳- آموزش یک مهارت (مدیریت داده ها)
- ۴- آموزش کار گروهی
- ۵- کالبد شکافی آموزش

منطق درس پژوهی

- برای بهبود آموزش، اثربخش ترین جا است.
- بهبود تدریس در کلاس درس به منظور ارتقای کیفیت آموزش

درختان بزرگ از دانه های کوچک می رویند،
مردان و زنان بزرگ از کلاس های کوچک.
یا به عبارت دیگر :

درس پژوهی ، کاشت دانه های کوچک تحول در سرزمین
بکر یاددهی-یادگیری است.

یک معلم ژاپنی می گوید:

«اگر وقت آزاد داشته باشم، به کلاس معلم دیگری می

روم و وانمود می کنم که دانش آموز هستم.»

Professional Development

TRADITIONAL

- **Begins with answer**
- **Driven by expert**
- **Communication**
trainer -> teachers
- **Relationships hierarchical**
- **Research informs practice**

RESEARCH LESSONS

- **Begins with question**
- **Driven by participants**
- **Communication among**
teachers
- **Relationship reciprocal**
- **Practice is research**

تعریف درس پژوهی

- درس پژوهی الگوی پرورش حرفه ای معلمان در مدرسه است و در عمل به گسترش **فرهنگ یادگیری** در مدرسه یاری می رساند، و محیطی را فراهم می سازد تا **معلمان از یکدیگر بیاموزند**، دانش حرفه ای خود را **ارتقا** دهند، به **بازبینی و بازاندیشی** در رفتار آموزشی و تربیتی خود بپردازند و بیش از پیش به نیازها و نحوه تعامل با **دانش آموزان** توجه کنند.

معادل انگلیسی درس پژوهی Lesson study است .

دکتر ماکوتا یوشیدا (Dr.makota yoshida) برای اولین بار در پایان نامه دکترای خود (۱۹۹۹م) واژه "jugyoukenkuu" را به Lesson study ترجمه کرد. دکتر محمدرضا سرکارآرانی نیز در کتاب شکاف آموزشی (۱۳۸۳ش) این اصطلاح را با عبارت "مطالعه درسی" بیان نمودند. دکتر مهدی رجبعلی پور (۱۳۸۵ش) آن را به درس پژوهی تغییر دادند.

درس پژوهی چیست ؟

- ۱- معماری نوین تدریس
- ۲- الگوی بهسازی مداوم آموزش و توانمند سازی معلمان ()
- ۳- الگوی تغییر برای اصلاح
- ۴- نوعی رهبری آموزشی اثر بخش
- ۵- مدل موثر برای ترویج و غنی سازی یادگیری در مدرسه
- ۶- مدلی برای ارتقا فرهنگ مشارکتی حرفه ای در آموزش
- ۷- پژوهش مشارکتی در کلاس درس و توسعه دانش حرفه ای معلمان

درس پژوهی چیست

یک حلقه پژوهش در عمل است

راهی برای رشد حرفه‌ای معلمان در حین کار است

هدف آن بهبود مستمر تدریس است

تمرکز آن بر نحوه تفکر و یادگیری دانش آموزان است

تمرکز آن ، بهبود فرایند تدریس و کارکرد دانش آموزان است

درس پژوهی از نگاهی دیگر

- ▶ درد دل حرفه ای معلمان با یکدیگر است .
- ▶ آینه است یعنی شما در آینه معلم دیگری (خودتان) را می بینید .
- ▶ فرآیندی حرفه ای و دوستانه برای ترویج بصیرت است (اشتداد آگاهی)
- ▶ فرآیندی است که کانون توجه و تجزیه و تحلیل آن معلمی است .
- ▶ دانش اصلاح اشکالات پیش روی ما در تدریس است .
- ▶ پایان دادن ، عقب ماندگی های ناشی از مخفی کردن تکنیک های تدریس است .
- ▶ درس پژوهی الگویی بر بازیابی الگوهای ذهنی است .

درس پژوهی نیست.

درمان همه ی دردهای نظام آموزشی

جشنواره محور

جلسه سخنرانی

ارزیابی از عملکرد معلم

اجرای تدریس نمایشی

مچ گیری از اشتباهات معلم

سناریو نویسی از پیش تعیین شده

توسعه حرفه ای

درس پژوهی

سنتی

شروع با سوال

شروع با جواب

هدایت توسط مشارکت کنندگان

هدایت شده توسط کارشناس

ارتباط میان معلمان

ارتباط میان معلم -تعلیم گیرنده

ارتباط متقابل

روابط سلسه مراتبی

عمل،تحقیق است

تحقیق جهت اطلاع از عمل

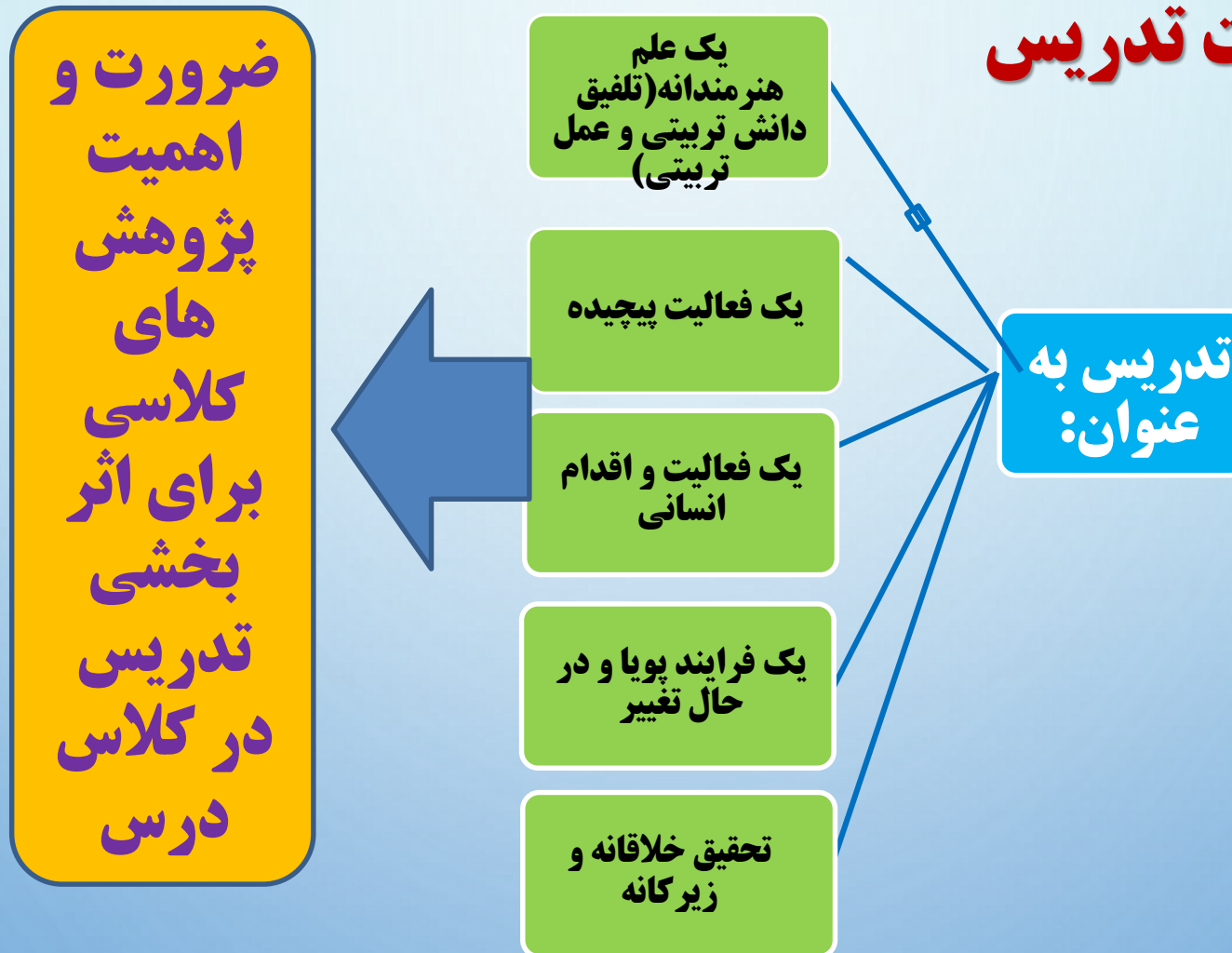
ضرورت های پژوهش هایی چون درس پژوهی در مدرسه

۱- معلم در سند برنامه درسی ملی

- ▶ - واجد ویژگیهایی است که نمی توان معلمی را تصور کرد که پژوهشگر نباشد
- ▶ یک پژوهشگر آموزشی و پرورشی
- ▶ الگو و اسوه اخلاقی ، معنوی ، علمی تربی.
- ▶ راهنما و راهبر یادگیری
- ▶ زمینه ساز رشد عقلانی ، ایمانی ، علمی ، عملی و اخلاقی
- ▶ طراحی فعالیت های مناسب و متناسب با نیازها و شرایط یادگیری
- ▶ توانا در شناسایی موانع یادگیری دانش آموزان و طراحی فعالیت های مناسب برای رفع آن
- ▶ خود یادگیرنده مادام العمر
- ▶ آفریننده راهبردهای نوین یاددهی - یادگیری
- ▶ توانا در طراحی فعالیت های آموزشی و به کارگیری راهبردهای یاددهی یادگیری با توجه به اهداف برنامه درسی
- ▶ عامل ایجاد کننده انگیزه یادگیری
- ▶ ۲- لزوم توسعه ی توانمندی معلم و کیفیت تعامل او با دانش آموزان در آموزش و یادگیری
- ▶ همزمان با تحول در عناصر برنامه درسی

ضرورت های پژوهش هایی چون درس پژوهی در مدرسه

۳- ماهیت تدریس

درس پژوهی هم زیستی علم و تجربه است

یعنی:

پژوهش مشارکتی معلمان در کلاس درس.

معنی درس پژوهی LESSON STUDY

۱- عملی جهت افزایش دانش و مهارت حرفه ای معلمان

۲- پژوهشی استوار بر چرخه

✓ یادگیری گروهی

✓ کیفی

✓ مشارکتی و مداوم کارگزاران آموزشی

۳- پژوهشی شامل "تبیین مساله"، "طراحی"، "عمل"،
"بازاندیشی" و "بازبینی یافته‌ها"

Global Growth of Lesson Study

- ☐ **Japan –147 years**
- ☐ **China – 67 years**
- ☐ **USA - 20years**
- ☐ **Hong Kong – 20years**
- ☐ **UK, Singapore, Sweden – 18years**
- ☐ **Vietnam, Australia, Iran – 15+ years**
- ☐ **Philippines, Korea, Indonesia, Malaysia – 11+ years**
- ☐ **Palestine – 8year**

DR.S.H.EBADI

پیشینه در ایران

❖ ۱۳۸۱ آغاز درس پژوهی رسمی

❖ دکتر محمد رضا سرکار آرانی

❖ یکی از معروفترین پژوهشگران درس پژوهی در جهان

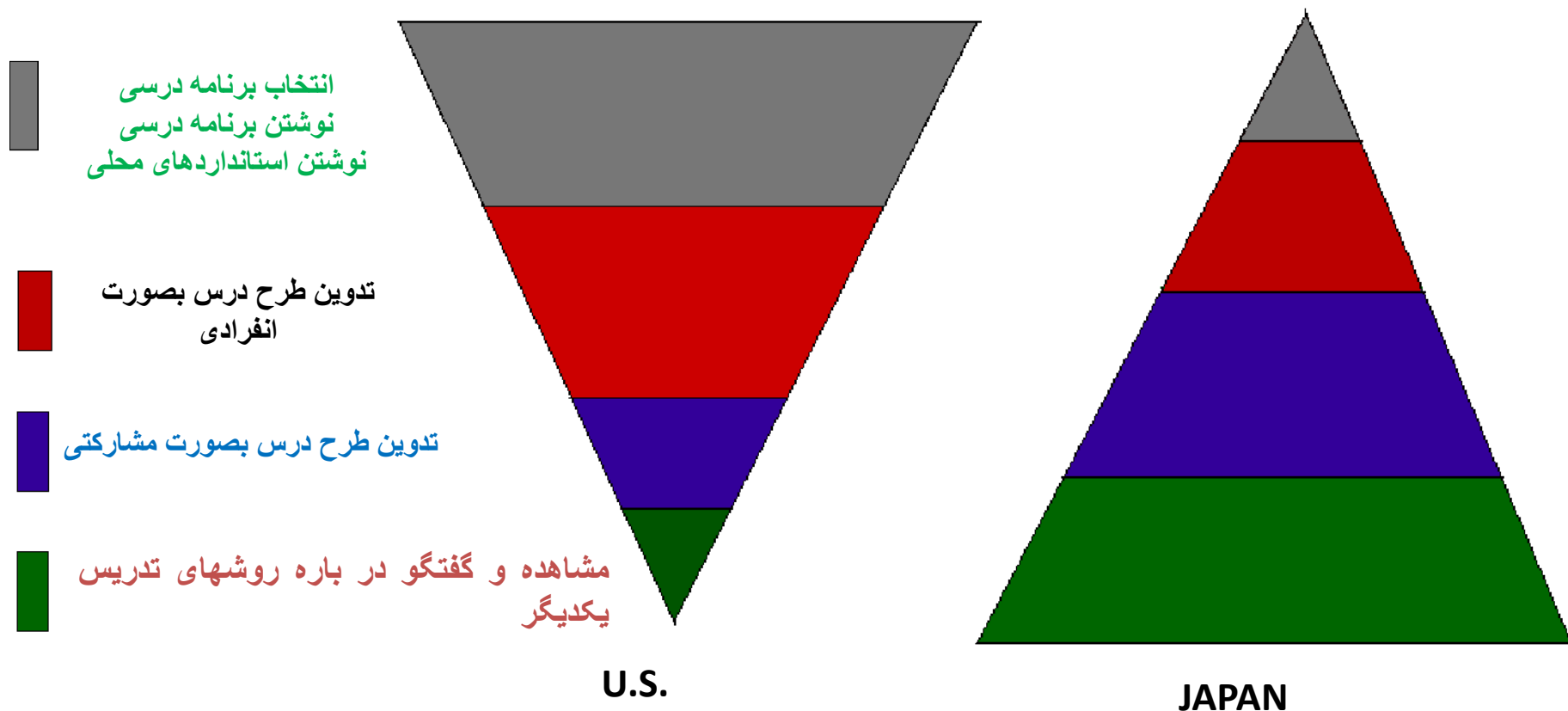
❖ یکی از بنیان گذاران انجمن جهانی درس پژوهی

❖ دکترای آموزش تطبیقی و بین المللی از دانشگاه ناگویای ژاپن و فوق

دکترای روش های بهسازی آموزش

❖ دارای ۷۹ مقاله علمی-پژوهشی و ۱۷ کتاب داخلی و خارجی

فعالیت‌های معلمان برای توسعه تدریس در دو کشور ژاپن و امریکا

درس پژوهی صرفاً تقلیدی از ژاپنی ها نیست
بلکه راهی برای توسعه حرفه ای معلمان و
بهبود یادگیری دانش آموزان است. (کاترین لوئیس)

ما نمی توانیم درس پژوهی را از سیستم
متفاوت آموزش ژاپن تقلید کنیم ، بلکه باید
آن را با فرهنگ و نظام آموزشی خود منطبق
سازیم. (کاترین لوئیس)

هدف درس پژوهی

طراح یک تدریس موثر و
کارآمد

قابل اجرا

توسط هر معلمی

در هر کلاسی

و برای هر دانش آموزی

هدف نهایی درس پژوهی؟

بهبود عملکرد تدریس معلمان در تفهیم
ویاددادن مطالب درسی به بهترین وجه
به دانش آموزان!

(هدف اصلی و نهایی در درس پژوهی ،
فهم بهتر، آسان تر و بادوام تر مطالب درسی
در میان فراگیران است.)

جمع بندی

درس پژوهی به زبان ساده

مطالعه و پژوهش جمعی پیرامون عمل تدریس است.

به عنوان یک معلم حرفه ای بیا و در روش تدریس خود

تأمل کن!

حتماً روش بهتری برای تدریس وجود دارد.

شبهات و تفاوت درس پژوهی و اقدام پژوهی

- در هدف
- در فرایند و روش و محتوا
- در نتایج و خروجی

تفاوت های درس پژوهی و اقدام پژوهی

درس پژوهی	اقدام پژوهی
هدف درس پژوهی، ارتقا دانش حرفه ای معلمان	هدف اقدام پژوهی ، انجام پژوهش در حین عمل
درس پژوهی فقط در کلاس و مدرسه قابل اجرا است.	اقدام پژوهی در همه جا، هر سازمانی قابل اجرا است.
درس پژوهی گروهی (تیمی) است.	اقدام پژوهی فردی هم می شود اجرا شود.

اقدام پژوهی

اقدام پژوهی عزیمت تئوری و عمل
هدف اقدام پژوهی ، انجام پژوهش در حین
عمل
ماهیت اقدام پژوهی تفسیر داده ها
بهسازی فرآیند آموزش و نتیجه بهتر
اقدام پژوهی درهمه جا ، هر سازمانی قابل اجرا
است
اقدام پژوهی بیشتر سیستماتیک است
اقدام پژوهی گسترده است
اقدام پژوهی فردی هم می شود اجرا شود
راهنمایی عمل خاصی ندارد
شناخت مسأله و بهسازی عمل در مدرسه و
سازمان های مختلف مورد توجه است
شناخت مسأله و کاربرد یافته در محل کار،
مورد توجه است
اقدام پژوهی به برنامه درسی، کاری ندارد
هدف عمده شناسایی و حل کاربرد آن در
عمل است

تفاوت درس پژوهی و اقدام پژوهی

گروه درس پژوهی

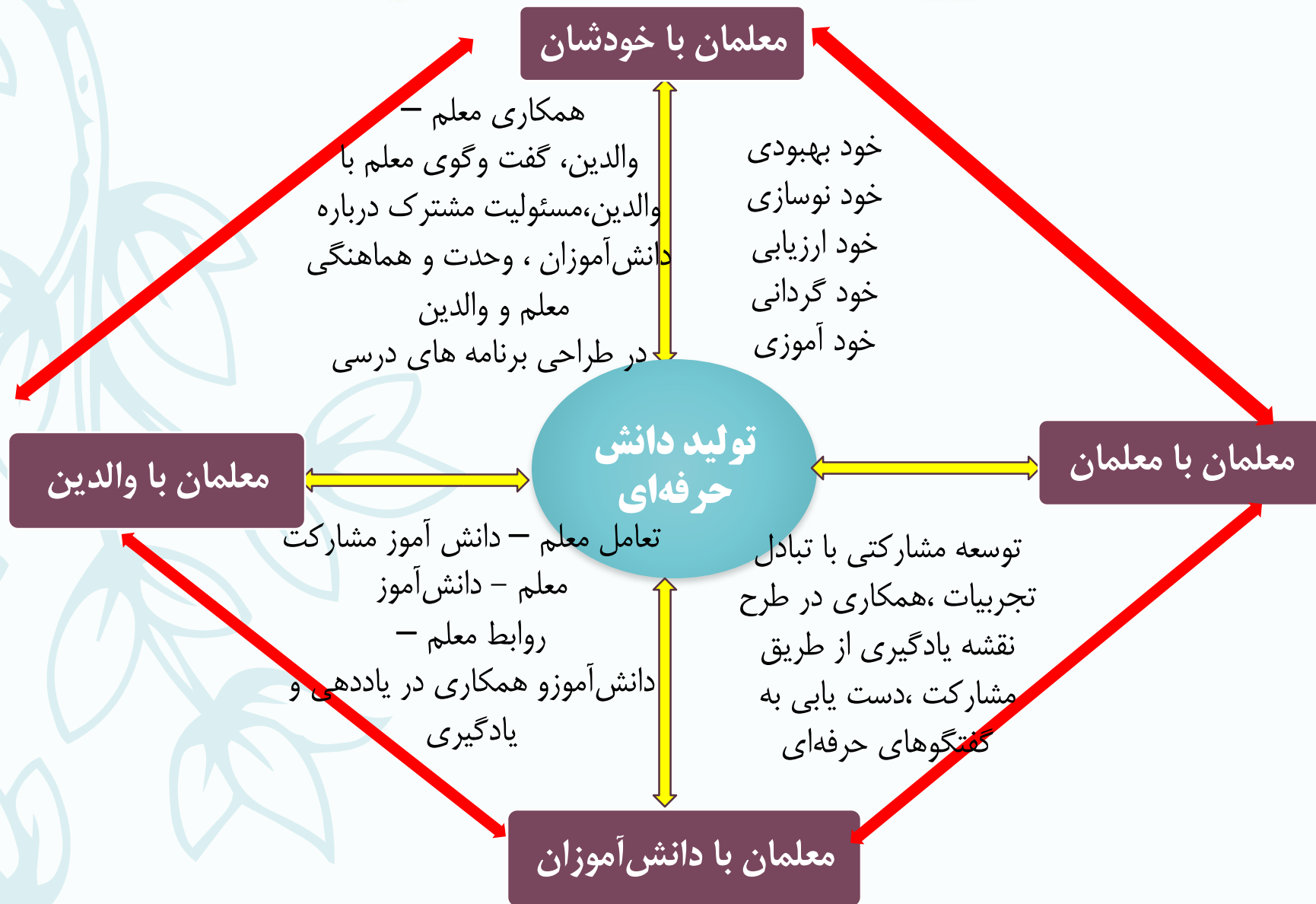
درس پژوهی

هدف درس پژوهی، پرورش حرفه ای معلم
است
ماهیت درس پژوهی بازاندیشی (تفکر) است
بهسازی کلاس درس
درس پژوهی فقط در کلاس و مدرسه قابل
اجرا است
اقدام پژوهی درهمه جا ، هر سازمانی قابل اجرا
است
درس پژوهی بیشتر ارگانیک و کمتر سیستماتیک
است
درس پژوهی خیلی جزئی و محدود است
درس پژوهی گروهی (تیمی) است
درس پژوهی یا طرح درس
و راهنمایی عمل خاصی است
تاکید بر غنی سازی فرآیند آموزش و یادگیری
است
برنامه درسی مورد توجه است
درس پژوهی مبتنی بر برنامه درسی است
هدف اساسی یادگیری معلم است

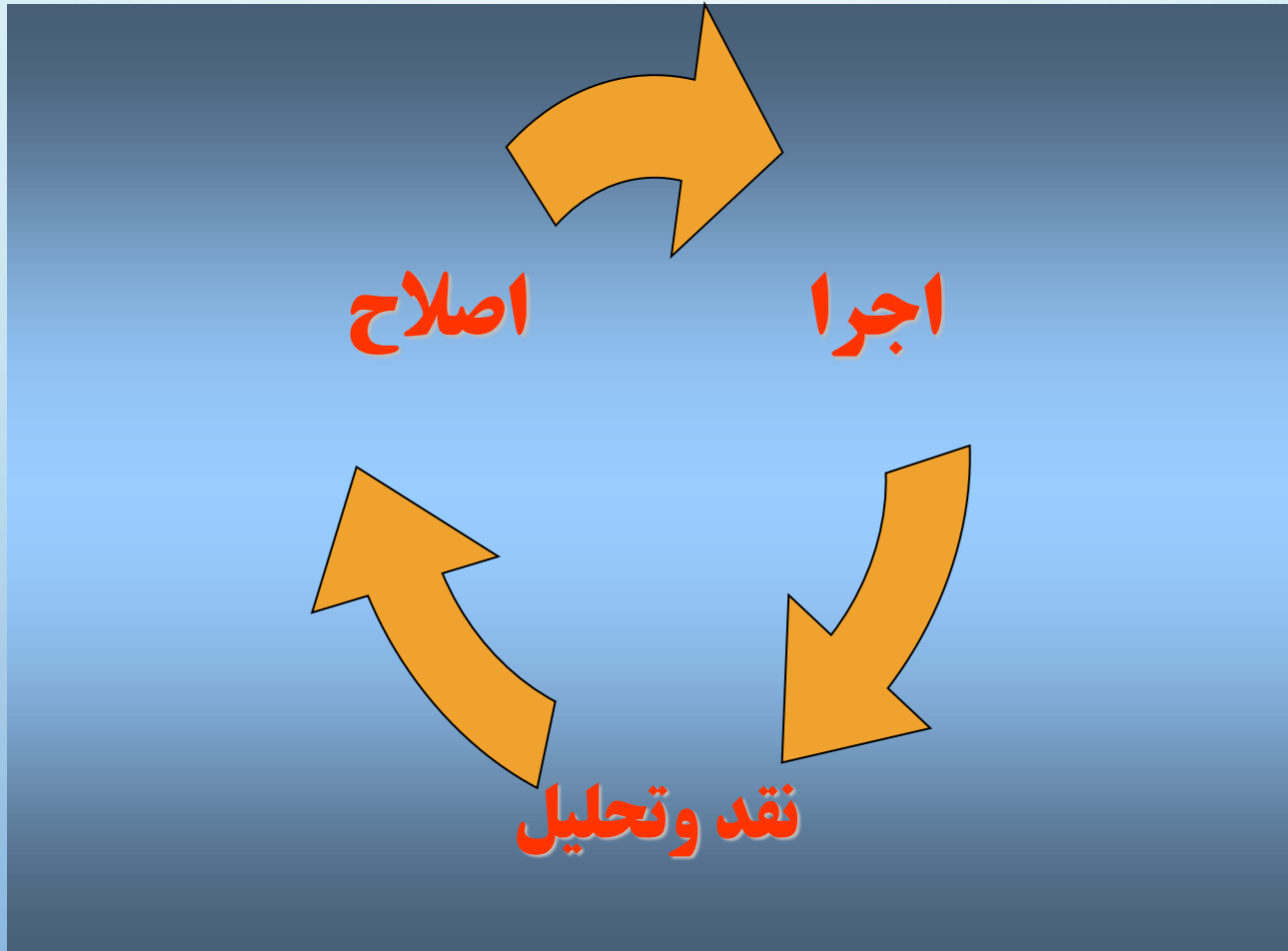
شبهات های درس پژوهی و اقدام پژوهی

- ۱- هر دو (درس پژوهی و اقدام پژوهی) به توسعه و پرورش حرفه ای کمک می کند .
- ۲- هر دو (درس پژوهی و اقدام پژوهی) مشارکتی است.
- ۳- هر دو (درس پژوهی و اقدام پژوهی) گروهی (تیمی) است (تاکید بر کار جمعی).
- ۴- هر دو (درس پژوهی و اقدام پژوهی) چرخه ای (گردشی) است .
- ۵- هر دو (درس پژوهی و اقدام پژوهی) توسط معلم شروع می شود .
- ۶- هر دو (درس پژوهی و اقدام پژوهی)، پژوهشی است با سؤال و مسأله ای شروع می شود.
- ۷- هر دو (درس پژوهی و اقدام پژوهی) به ترویج و گسترش علم کمک می کند .
- هر دو (درس پژوهی و اقدام پژوهی) ، معلم تازه کار و با سابقه را در کنار هم برای هم آموزی و از دگرآموزی دعوت می کند
- ۹- هر دو (درس پژوهی و اقدام پژوهی) نیازمند نقادی فعال و متفکرانه است (تفکر انتقادی) .
- ۱۰- هر دو (درس پژوهی و اقدام پژوهی)، زمان و نتیجه (هر دو) مهم است .
- ۱۱- هر دو (درس پژوهی و اقدام پژوهی)، تمرکز در مسائل واقعی مدرسه و کلاس است .
- ۱۲- هر دو (درس پژوهی و اقدام پژوهی)، کاربرد یافته و نتایج در عمل بکار گرفته می شود

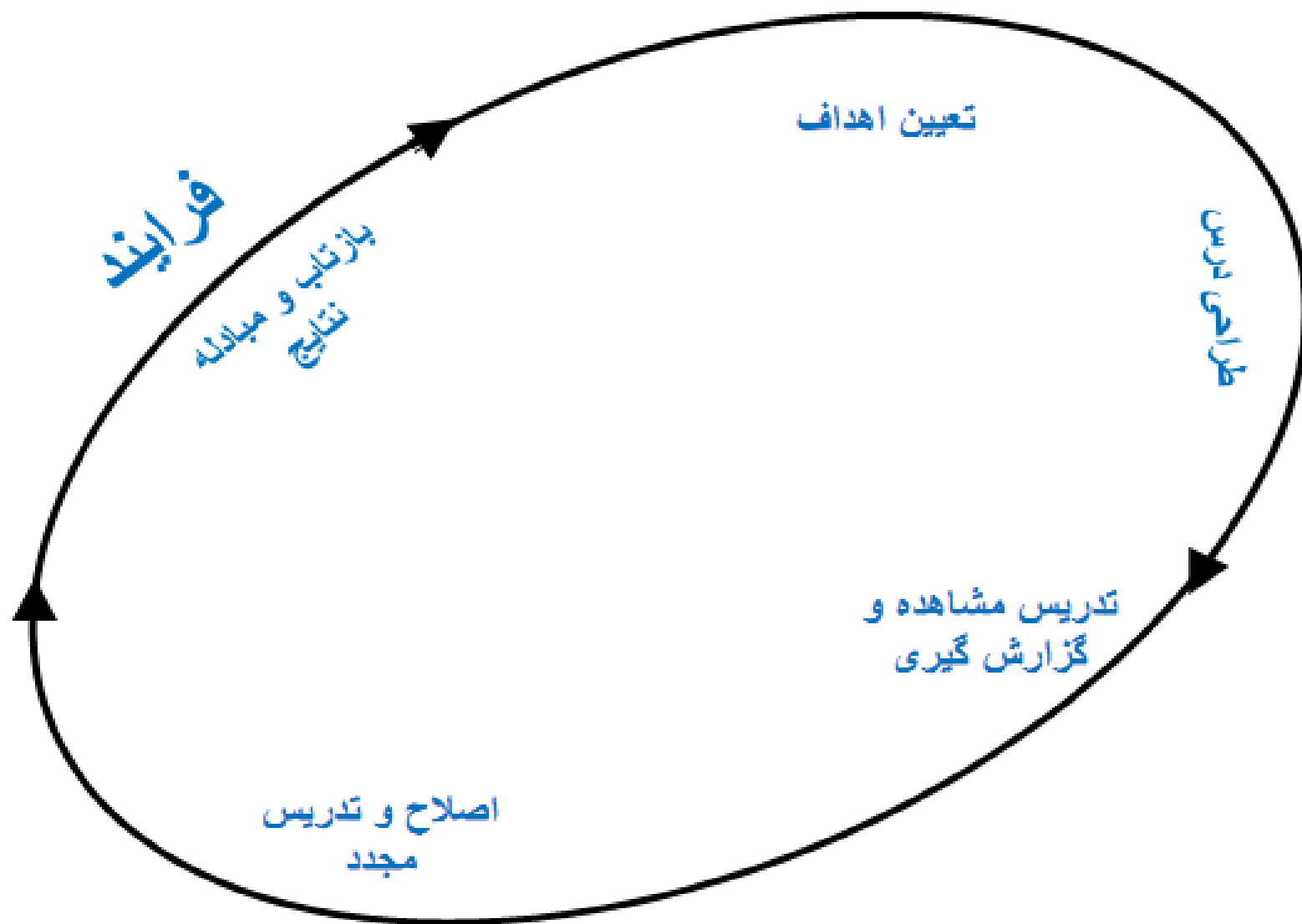
حوزه‌های تعامل در درس پژوهی

سه ویژگی اساسی درس پژوهی

فرایند درس پژوهی

Lesson Study

```
graph TD; C((Lesson Study)) --- P1((PHASE I  
Scheduling and Planning)); C --- P2((PHASE II  
Teaching and Observing)); C --- P3((PHASE III  
Debriefing and Improving)); C --- P4((PHASE IV  
Re-Teaching and Reflecting)); P1 --- L1[Create the team<br/>Set group norms<br/>Agree on outcomes<br/>Plan the lesson together<br/>Select the teacher and classroom<br/>Identify the data to collect]; P2 --- L2[Teach the research lesson<br/>Observe student responses<br/>Collect Data]; P3 --- L3[Compile and analyze data<br/>Discuss implications<br/>Reflect on learning]; P4 --- L4[Re-teach<br/>Observe student responses<br/>Collect data<br/>Reflect];
```

PHASE I Scheduling and Planning

- Create the team
- Set group norms
- Agree on outcomes
- Plan the lesson together
- Select the teacher and classroom
- Identify the data to collect

PHASE II Teaching and Observing

- Teach the research lesson
- Observe student responses
- Collect Data

PHASE III Debriefing and Improving

- Compile and analyze data
- Discuss implications
- Reflect on learning

PHASE IV Re-Teaching and Reflecting

- Re-teach
- Observe student responses
- Collect data
- Reflect

مراحل درس پژوهی

8 بخش گزارش در شیوه نامه سازمان استثنایی

- تبیین مساله / انتخاب موضوع
- برنامه ریزی درس پژوهی
- آموزش درس
- ارزشیابی تدریس و بازتاب تاثیر آن در برنامه ریزی مجدد درس
- تجدیدنظر در تدریس
- آموزش درس تجدیدنظر شده
- ارزشیابی و بازاندیشی
- ضمایم و مستندات

تیم یا گروه درس پژوهی

□ سه تا شش نفر (استثنایی ۵ نفر)

□ با دغدغه مشترک

□ با زمینه تخصصی مشترک

□ با علایق مشترک

□ همراه و هم دل

□ مکمل

□ دارای روحیه همکاری گروهی

چه را؟

موضوعات درسی

چرا؟

توسعه دانش و ارتقا مهارت های حرفه ای معلمان/رفع
مشکل و بهبود یاد گیری دانش آموزان

چه کسانی؟

معلمان و نیروهای شاغل در مدرسه با مشارکت کارشناسان/والدین

کجا؟

مدرسه و کلاس درس

چه زمانی؟

در طول سال تحصیلی و بر اساس تقویم اجرایی

چگونه؟

بر اساس فرایند و مدل مورد نظر تیم درس پژوهشی

درس پژوهی وقتی فرهنگ می شود که :

دوستانه و در حلقه های کوچک یادگیری شروع شود و آرام آرام گسترش پیدا کند

یک نوع درس پژوهی نداریم به اندازه تعداد مدارس درس پژوهی داریم.

جو همکاری گروهی در مدرسه:

مشارکت گسترده مدرسه‌ای

- جو همکاری گروهی در مدرسه ،ایجاد محیطی که یادگیری معلم و یادگیری دانش‌آموز را بهتر کند، به حمایت از درس‌پژوهی کمک می‌کند. فضای بسته می‌تواند روند درس پژوهی را برای معلمان سخت و مشکل کند.
- احساس ایمنی، و احترام به معلمان کمک می‌کند تا از یکدیگر سؤال بپرسند، ایده‌هایشان را توضیح دهند، ریسک‌های عقلانی کنند و در تعامل و بازخورد با یکدیگر باشند. معلمان نمی‌توانند بدون جو همکاری مشارکت فعالی در درس‌پژوهی و فعالیت‌های مرتبط داشته باشند.
- درس‌پژوهی وقتی قوی‌تر است که معلمان مدرسه، مشارکتی گسترده داشته باشند.

صبور باشید

جلسات را بموقع شروع کنید

جلسات را مطابق برنامه تمام کنید

کمی اختلاف نظر در تیم مفید و سازنده است

از حاشیه پیر هیزید و به اصل مطلب بپردازید

مدیران به عنوان عضوی از تیم مشارکت کنند

ضای جلسه باید راحت , صمیمی و بانشاط باشد

از تشکیل گروه غیر رسمی داخل گروه اجتناب کنید

روی مواضع خود زیاد پا فشاری نکنید و روحیه هم گرایی داشته باشید

درس پژوهی تیمی است
بنا بر این آشنایی با
اصول و آداب کار تیمی
اهمیت و ضرورت تام دارد

حمایت مدیر

- فعالیت درس پژوهی نیازمند حمایت همه جانبه مدیری است که برای آن ارزش قائل باشد، در غیر این صورت اجرا و پیگیری آن بسیار دشوار است.
- مدیران با تمام امکانات و منابع ، حمایت لازم را از گروهها در زمان برخورد با مشکلات درس پژوهی معمول می دارند.
- ارائه کپی گزارشات و ارزیابی ها به مدیر توسط تیم درس پژوهی ، باعث می شود تا او کار درس پژوهی معلمان و مزایای آموزش و یادگیری برگرفته از آن را بهتر درک کند.

تعیین هنجارها و تدوین مرام نامه گروه

- هنجارهای گروه شامل آن دسته از قوانینی می شود که تعاملات بین اعضای گروه در خلال تمام مراحل درس پژوهی بر اساس آن قوانین انجام می گیرد تا کار گروهی به حداکثر اثر بخشی خود برسد . پایه گذاری هنجارهای گروه، نخستین تلاش گروهی تیم درس پژوهی خواهد بود و باید در مرکز توجه اولین جلسه ملاقات گروه باشد . هنجارها بیان می کنند که در یک کار گروهی سازنده برای رسیدن به هم افزایی و همدستی و دستیابی به بیشترین کار آمدی ، تعاملات افراد گروه باید در چه چارچوبهایی و براساس چه معیارهایی انجام پذیرد .
- راه های بسیاری برای شناخت این انتظارات وجود دارد . یکی از این راه ها تهیه ی فهرست به صورت فردی است . به این ترتیب که هر فردی فهرستی از انتظارات خود را تهیه می کند و آن را با گروه مبادله می کند . گروه می تواند نظرات فردی را بگیرد و یک فهرست جمعی تولید کند و این فهرست به عنوان مرامنامه گروه درس پژوهی مورد استفاده قرار گیرد .

طراحی تدریس

• در این مرحله طرح درسی برای تدریس اول نوشته می شود. (بر اساس یافته های مرحله قبل)

• این طرح درس حاصل فکر همه اعضای گروه است، همچنین می توان از همکاران دیگر و صاحب نظران هم برای نوشتن آن کمک گرفت.

• طرح درس
اهداف

رفتار ورودی

الگوها و روش ها

چیدمان کلاس

ابزارها

زمان بندی

ارزشیابی (تشخیصی،

تکالیف

در هر مورد

چرا؟؟؟

(علت انتخاب را مشخص

کنید)

تعیین نقش ها و مسئولیت ها (۱)

• الف) معلمان هم پایه: یا هم رشته

معلمان هم رشته یا معلمان یک پایه تحصیلی نقش اصلی را در تمام مراحل درس پژوهی اعم از تبیین اهداف، طراحی درس، تدریس، مشاهده و ارزیابی برعهده دارند.

• ب) مسئول هماهنگی گروه درس پژوهی

مسئولیت اصلی هماهنگ کننده گروه، راهنمایی و نظارت بر فرآیند درس پژوهی می باشد که این فرد می تواند عضوی از گروه یا خارج از گروه و یا یک معلم با تجربه یا یک متخصص باشد. هماهنگ کننده نباید به اعضای گروه درس بدهد بلکه او ناظر و راهنما بر فرآیند است و این معلمان هستند که مالک و عامل فرآیند درس پژوهی هستند.

• ج) صاحب نظران

گروه درس پژوهی با توجه به نوع نیاز خود، اغلب از افراد متخصص دعوت به عمل می آورد. این افراد می توانند کارشناسان و مشاوران خارج از مدرسه باشند که در زمینه یک موضوع درسی خاص یا روشها و فنون تدریس مهارت دارند. آنها می توانند دبیران تخصصی یک درس خاص، کارشناسان و سرگروه های درسی منطقه یا ناحیه یا اساتید دانشگاه باشند. آنان اغلب محتوای کارشناسی شده ای را با خود برای جلسه برنامه ریزی به همراه می آورند. نقش دیگر این افراد متخصص و با تجربه این است که کار تک تک اعضای گروه درس پژوهی را با یک دیگر مرتبط می سازند.

تعیین نقش ها و مسئولیت ها (۲)

(د) نقش های اجرایی

این نقش ها می تواند توسط اعضای گروه و به صورت چرخشی در جلسات مختلف بر عهده گرفته شود .
یادداشت بردار و نگارنده : یادداشتهایی را از جلسه برمی دارد و آنها را کپی و در ابتدای جلسه بعد برای مرور مجدد در میان شرکت کنندگان توزیع می کند . تصمیمات مهم گروه را روی تابلو یا مایژیک یادداشت می کند تا همه بتوانند ببینند . (به خصوص در زمان بارش فکری گروه در باره اهداف و هنگام طراحی درس مفید است)

ارائه کننده یا ارائه کنندگان تدریس : ترجیحا یک نفر از معلمین هم پایه یا هم رشته در دو کلاس تدریس را به عهده می گیرد . (میتوان در هر کلاس یک ارائه کننده تدریس داشت .)

ناظر بر اجرای طرح درس و روش تدریس : شخصی است که نظارت بر اجرای مراحل تدریس طبق طرح درس را به عهده دارد .

ناظر بر عملکرد دانش آموزان : شخصی است که نظارت بر عکس العمل های رفتاری و آموزشی دانش آموزان را بر عهده دارد .

تایپیست : طرح درس ، گزارش ، چک لیست ها ، پرسشنامه ها ، آزمون های عملکردی ، دعوتنامه ها و یا هر سند دیگر را در صورت نیاز تایپ می کند .

فیلمبردار : شخصی است که فیلمبرداری از جلسات و مراحل تدریس بر عهده اوست .

رابط / دبیر : در جهت کار گروه با عوامل بیرونی ارتباط برقرار می کند . درخواست و هماهنگی برای جایگزین های معلمان را انجام می دهد . تاریخ ، زمان و مکان جلسات را به اعضا یادآوری می کند . اتاق جلسات و پذیرایی را سازماندهی می کند و.....

مراحل اجرایی پروژه درس پژوهی

- ۱- جلسه یا جلسات مقدماتی جهت تعیین اهداف درس پژوهی ،تبیین مساله و انتخاب موضوع
- ۲- جلسه یا جلسات هم اندیشی جهت برنامه ریزی درس پژوهی و تدوین طرح درس اولیه
- ۳- اولین جلسه تدریس جهت آموزش درس براساس برنامه و طرح درس اولیه
- ۴- جلسه بازاندیشی ۱ جهت ارزشیابی تدریس اول و بازتاب آن در برنامه ریزی مجدد درس و اصلاح طرح درس اولیه
- ۵- دومین جلسه تدریس جهت آموزش درس تجدید نظر شده براساس طرح درس اصلاحی
- ۶- جلسه باز اندیشی ۲ جهت ارزشیابی و باز اندیشی در تدریس دوم و انجام اصلاحات نهایی و جمع آوری نظرات ناظرین و جمع بندی و تهیه طرح درس نهایی حاصل کار گروه درس پژوه
- ۷- تدوین گزارش مکتوب براساس شیوه نامه مستند
- ۸- تهیه و تدوین گزارش تصویری مطابق شیوه نامه
- ۹- جمع آوری و تنظیم مستندات
- ۱۰- ارائه گزارش کامل گروه درس پژوه جهت سهیم شدن همکاران هم پایه یا هم رشته در نتایج و دستاورد های حاصل به کمیته پژوهش

مسئله؟؟؟

چالش فراگیر آموزشی

چالش؟؟

فراگیر؟؟

مفهوم مساله:

- مساله نه تنها آن چیزی است که به طور صحیح عمل نمی کند، و یا تکلیفی که معلمان برای دانش آموزان خود طرح می کنند، بلکه هر آن چیزی است که هر تغییری باعث متفاوت شدن یا بهبود آن می شود.
- مساله می تواند تولید یا اختراع چیزی باشد که باعث رفع یک نیاز بخصوص شود.

مفهوم مساله

- یافتن روشی برای انتقال یک مفهوم جدید در کلاس
- یافتن روش های بهتر برای اداره یک کلاس درس
- سوال عمومی (برای مثال، برانگیختن علاقه دانش آموزان به ریاضیات)
- یک سوال جزئی تری (برای مثال، بهبود فهم دانش آموزان از چگونگی جمع کردن کسرهایی با مخرجهای نامساوی)

مساله ممکن است....

- **درسی باشد که قبلا آموزش داده شده ولی نتایج راضی کننده نیست**
- **جستجوی راه کارهای غنی سازی تکالیف آموزشی برای رشد خلاقیت**
- **گروه درس پژوه علاقه مند به حل آن باشند.**

کاهش یا برطرف نمودن مشکل

بهبود وضع موجود

تغییر وضع موجود به وضع مطلوب

هدف

سوال

مسئله

عنوان

عنوان، مساله، هدف، سوال

عنوان درس پژوهی: استفاده از روش..... در آموزش و یادگیری درس.....

مساله: دانش آموزان در یادگیری درس..... مشکل دارند.

سوال: آیا یادگیری دانش آموزان در درس..... بابت بهره گیری از روش..... افزایش می یابد؟

هدف: تعیین تاثیر استفاده از روش..... در آموزش و یادگیری درس.....

عنوان درس پژوهی: روش مطلوب آموزش و یادگیری درس.....

مساله: یادگیری دانش آموزان در درس..... رضایت بخش و مطلوب نیست

سوال: چگونه می توان یادگیری دانش آموزان را در درس..... بهبود بخشید؟

هدف: شناسایی روش مطلوب آموزش و یادگیری درس.....

■ توصیف وضعیت موجود

یادگیرنده؟

یاد دهنده؟

محتوا؟

■ اهمیت موضوع درس

■ ترسیم وضعیت مطلوب

■ علت چالش

یادگیرنده؟

یاد دهنده؟

محتوا؟

مساله چگونه انتخاب می شود

- ۱- اعضای درس پژوه علاقه مند به حل آن هستند.
- ۲- اعضای درس پژوه در تدریس آن با مشکل مواجه هستند.
- ۳- دانش آموزان در یادگیری آن با مشکل مواجه هستند.

مسأله درس پژوهی از دو منبع استخراج می شود.

دشواری های تدریس که معلمان با آن مواجه هستند.

دشواری های یادگیری که دانش آموزان با آن رو در رویند.

۱- تبیین مساله و انتخاب موضوع

مساله ای ذهن معلمان را به خود مشغول ساخته و آنها را بر می انگیزاند تا برای حل آن با هم ، همیاری و مشارکت نمایند و به تولید راهکارها و ایده های نو در فرآیند آموزش و یادگیری بپردازند.

در این مرحله معلمان و دیگر اعضای گروه با نگاهی انتقادی موقعیت تدریس و یادگیری را بر اساس استانداردها مورد بررسی قرار داده ، نقاط ضعف و دشواریها را در این زمینه مشخص می سازند .

- دانش آموزان در درک کدام مباحث و دروس مشکل دارند ؟
- ابزار تشخیص این مشکل چه بوده است ؟
- چه درصدی از دانش آموزان با این مشکل موجود مواجهند ؟
- چه موضوعاتی همیشه برای دانش آموزان در یادگیری و درک مشکل هستند ؟
- چه موضوعاتی در درس دادن، معلم را دچار چالش جدی می کند ؟

برنامه ریزی تدریس اول

چه کسی؟

چه کلاسی؟

چه زمانی؟

ناظران؟

معیارهای ارزیابی؟

نقش اعضای گروه؟

ابزارهای ارزیابی؟

۲- جلسه یا جلسات هم اندیشی مقدماتی جهت برنامه ریزی درس پژوهی و تدوین طرح درس اولیه

- جلسه مقدماتی همراه با فیلم برداری:
- تعیین اعضای گروه، وظایف و مسئولیت هریک
- بهتر است از حضور معاونین و مدیر نیز استفاده شود.
- یکی از اعضا به عنوان دبیر تیم تعیین و نوشتن صورت جلسه را بر عهده گیرد.
- تعیین امکانات مورد نیاز (دوربین، دیتا، وایت برد)
- تعیین زمان و مکان تدریس اول و نحوه آماده سازی دانش آموزان و چیدمان کلاس
- تهیه و تنظیم طرح درس اول، چک لیست نظارت بر اجرای طرح درس، چک لیست نظارت بر عکس العمل دانش آموزان و پرسشنامه نظرخواهی از دانش آموزان (با نظر تیم درس پژوه)
- تدوین مرامنامه اخلاقی گروه

فرم های پیشنهادی برای همکاران ناظر یا مشاهده گر

نمون برگ شماره ۱- ثبت مشاهدات باز

به نام آن که هستی نام از او یافت

کار برگ مشاهده باز (روایتی، نقلی)

نام و نام خانوادگی مشاهده گر: ...

دبستان ...

تاریخ مشاهده:

در کلاس: ...

هدف مشاهده: مشاهده عملکرد ...

راهنمایی: همکار ارجمند لطفاً مشاهدات خود را یادداشت فرمایید و پس از پایان کلاس نظر و تفسیرتان را درباره عملکرد معلم کلاس یادداشت فرمایید و در نشست بازنگری مشاهدات و تفسیر خود را برای بحث و تبادل نظر مطرح فرمایید.

مدیر گروه درس پژوهی:

رویدادها و رفتارهای مشاهده شده: (لطفاً فقط مشاهدات خود را در این قسمت بنویسید. به هر رویداد یک بند اختصاص دهید)

تفسیر و نظر مشاهده گر: (پس از پایان کلاس)

امضا مشاهده گر

نمون برگ شماره ۲- مشاهده متمرکز

به نام آن که هستی نام از او یافت
کار برگ مشاهده متمرکز بر عملکرد معلم در کلاس

آموزشگاه: ... هدف: مشاهده استفاده از مهارت پرشگری ... پایه: ... تاریخ: ...

نام و نام خانوادگی مشاهده گر: ... تدریس اول: تدریس دوم:

همکار گرامی لطفاً به محض مشاهده هر بار رفتارهای زیر در مقابل هر کدام یک علامت × بزنید

لطفاً تفسیر خود را پس از پایان مشاهده یادداشت فرمایید

ردیف	نوع پرش	دفعات تکرار
۱	پرش های دانشی	
۲	پرش های فهمیدنی	
۳	پرش های کاربردی	
۴	پرش های تجزیه و تحلیلی	
۵	پرش های ترکیبی	
۶	پرش های ارزشیابی	

تفسیر:

امضای مشاهده گر

نمون برگ شماره ۳ - مشاهده متمرکز بر کار گروهی دانش آموزان

به نام آن که هستی نام از او یافت

کار برگ مشاهده متمرکز بر کار گروهی دانش آموزان در کلاس

آموزشگاه: ... هدف: مشاهده کار گروهی دانش آموزان پایه: ... تاریخ: ...

نام و نام خانوادگی مشاهده گر: ... تدریس اول: تدریس دوم:

همکار گرامی لطفاً به محض مشاهده هر بار رفتارهای زیر در مقابل هر کدام یک علامت * بزنید

لطفاً تفسیر خود را پس از پایان مشاهده یادداشت فرمایید

ردیف	رفتارها	دانش آموز ۱	دانش آموز ۲	دانش آموز ۳	دانش آموز ۴	دانش آموز ۵
۱	اظهار در گروه					
۲	رعایت نوبت					
۳	احترام به نظر دیگران					
۴	کنترل زمان					
۵	گوش دادن فعال					

تفسیر:

امضای مشاهده گر

نمون برگ شماره ۴ فهرست واریسی

به نام آن که هستی نام از او یافت

فهرست واریسی تدریس

دبستان: ...

تدریس دوم

هدف: سنجش تدریس سرکار خانم ... کلاس ... تاریخ مشاهده: ... تدریس اول

راهنمایی: در مقابل هر گزینه برای رفتار مشاهده شده علامت * بگذارید.

سلام و احوال پرسی با دانش آموزان

حضور و غیاب

بررسی تکالیف دانش آموزان

پرسش از درس جلسه قبل

مروری بر درس جلسه قبل و رفع اشکال دانش آموزان

آغاز درس جدید با نام و یاد خدا

و ...

تفسیر مشاهده گر

امضا مشاهده گر

نمون برگ شماره ۵- مشاهده درجه بندی

به نام آن که هستی نام از او یافت

آموزشگاه: ... هدف: مشاهده استفاده از مهارت پرسشگری آقای ... پایه: ... تاریخ: ...

نام و نام خانوادگی مشاهده گر: ... تدریس: اول دوم

همکار گرامی لطفاً با کشیدن دایره به دور هر کدام از اعداد نظر خود را مشخص کنید.

عدد یک = هرگز، عدد ۲ خیلی کم، عدد ۳ گاهی، عدد ۴ زیاد و عدد ۵ خیلی زیاد

ردیف	نوع پرسش	مقیاس
۱	پرسش های دانشی	۱ ۲ ۳ ۴ ۵
۲	پرسش های فهمیدنی	۱ ۲ ۳ ۴ ۵
۳	پرسش های کاربردی	۱ ۲ ۳ ۴ ۵
۴	پرسش های تجزیه و تحلیل	۱ ۲ ۳ ۴ ۵
۵	پرسش های ترکیبی	۱ ۲ ۳ ۴ ۵
۶	پرسش های ارزشیابی	۱ ۲ ۳ ۴ ۵

تفسیر:

امضای مشاهده گر

نمون برگ شماره ۶ مقیاس مشاهده درجه‌بندی نگاره‌ای

به نام آن که هستی نام از او یافت

آموزشگاه: ... هدف: مشاهده کار گروهی دانش‌آموزان در کلاس: پایه: تاریخ:

نام و نام خانوادگی مشاهده‌گر: تدریس: اول دوم

همکار گرامی لطفاً با زدن x روی خط افقی میزان مشارکت دانش‌آموزان در کار گروهی را تعیین کنید.

اظهار نظر در گروه

خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
-----------	------	-------	----	---------

احترام به نظر دیگران

خیلی زیاد	زیاد	متوسط	کم	خیلی کم
-----------	------	-------	----	---------

تفسیر:

امضای مشاهده‌گر

۳- اولین جلسه تدریس جهت آموزش درس براساس برنامه و طرح درس اولیه

- -آماده سازی دانش آموزان کلاس جهت اجرای تدریس
- استقرار اعضای گروه درس پژوه هنگام تدریس در آخرین نیمکت کلاس
- انجام فیلمبرداری (۲۰ تا ۴۵ دقیقه یک جلسه تدریس) -
- آغاز تدریس معلم طبق طرح درس تنظیم شده -
- نظارت بر تدریس و یادداشت برداری ناظر اول از مراحل اجرا طبق طرح درس و ثبت مشکلات موجود و تکمیل چک لیست
- نظارت ناظر دوم بر عملکرد دانش آموزان و یادداشت برداری و تکمیل چک لیست.....
- دادن فرم نظر خواهی به دانش آموزان و متخصصین امر بعد از تدریس جهت تکمیل

۴- جلسه بازاندیشی ۱ جهت ارزشیابی تدریس اول و بازتاب آن در برنامه ریزی مجدد درس و اصلاح طرح درس اولیه

- -تشکیل جلسه حتی المقدور با کمترین فاصله زمانی از تدریس اول
- -بیان نظرات معلم مجری تدریس در ابتدای جلسه
- -بیان نظرات اعضای گروه به تفکیک وظیفه، ضمن مشاهده فیلم تدریس اول با دید انتقادی -اصلاحی نسبت به اجرای تدریس اول و طرح درس اولیه (نه نسبت به معلم مجری)
- -پاسخ به سوالات پژوهش
- - تنظیم و در صورت نیاز اصلاح طرح درس قبلی و ارائه طرح درس دوم
- -یادداشت برداری دبیر جلسه از تمام نقطه نظرات و تنظیم صورت جلسه
- -فیلمبرداری از جلسه هم اندیشی (۵ تا ۱۰ دقیقه)

تجدید نظر ؟

- معلمان گروه درس پژوهی با توجه به :
- -نظرات صاحب نظران ومعلم مجری
- -عکس العمل های دانش آموزان
- نتایج ارزشیابی تکوینی و پایانی و عملکردی بعد و در حین تدریس
- -نظرات ناظرین و یادداشت هاو چک لیست های آنها
- در طرح درس ،روش تدریس ،فعالیت ها ،رسانه های آموزشی ،مکان تدریس، چیدمان کلاس ،سوالات مطرح شده وارزشیابی ها وسوالات پژوهش و.....در صورت نیاز تجدید نظر کرده،طرح درس اصلاحی را تنظیم می کنند.

۵-دومین جلسه تدریس جهت آموزش درس تجدید نظر شده براساس طرح درس اصلاحی

- -آماده سازی دانش آموزان کلاس دوم جهت اجرای تدریس(دانش آموزان باید اولین بار باشد که درس مورد نظر را آموزش می بینند ،مدرس ترجیحا همان مدرس اول باشد مگر در شرایط خاص)
- -استقرار اعضای گروه درس پژوه هنگام تدریس در آخرین نیمکت کلاس
- -انجام فیلمبرداری (۲۰ تا ۴۵ دقیقه یک جلسه تدریس)
- -آغاز تدریس معلم طبق طرح درس تنظیم شده دوم
- -نظارت بر تدریس و یادداشت برداری ناظر اول از مراحل اجرا طبق طرح درس و ثبت محاسن و مشکلات اجرایی موجود و تکمیل چک لیست
- -نظارت ناظر دوم بر عملکرد دانش آموزان و یادداشت برداری و تکمیل چک لیست.....
- -دادن فرم نظر خواهی به دانش آموزان و متخصصین امر بعد از تدریس جهت تکمیل

۶- جلسه باز اندیشی ۲ جهت ارزشیابی و باز اندیشی و جمع بندی

- -تشکیل جلسه حتی المقدور با کمترین فاصله زمانی از تدریس دوم
- -بیان نظرات معلم مجری تدریس در ابتدای جلسه
- -بیان نظرات اعضای گروه به تفکیک وظیفه و ناظرین متخصص حاضر در جلسه ضمن مشاهده فیلم تدریس دوم با دید انتقادی -اصلاحی نسبت به اجرای تدریس دوم و طرح درس اصلاحی (نه نسبت به معلم مجری)
- -پاسخ به سوالات پژوهش
- - نتیجه گیری و جمع بندی نظرات ، نتایج ارزشیابی ها ، چک لیست ها و...
- - تنظیم و در صورت نیاز اصلاح طرح درس قبلی و ارائه طرح درس نهایی حاصل کار گروه درس پژوه
- -یادداشت برداری دبیر جلسه از تمام نقطه نظرات و تنظیم صورت جلسه
- -فیلمبرداری از جلسه هم اندیشی (۵ تا ۱۰ دقیقه)

«چگونگی تدوین گزارش کتبی در درس پژوهی»

*صفحه عنوان

*صفحه بسم ا..

*صفحه تقدیر

*چکیده

*فهرست مطالب

فصل اول

*مقدمه

*تعریف و تبیین مسأله و توصیف چالش های موجود و تعیین وضعیت

مطلوب (مشکل موجود)

* تعیین ضرورت و اهمیت موضوع

*تعیین اهداف (اهداف کلی - جزئی - رفتاری و ...)

* تعیین سوالات درس پژوهی (تبدیل اهداف به سوالات پژوهشی)

فصل اول : تبیین مساله / انتخاب موضوع

1. مقدمه
2. تعریف و تبیین مساله و توصیف چالش های موجود
3. پیشینه ی موضوع
4. تعیین ضرورت و اهمیت
5. تعیین اهداف کلی و جزئی
6. تعیین سوالات درس پژوهی

فصل دوم : برنامه ریزی درس پژوهی

۲-۱ توصیف ویژگیهای الگوی تدریس و طرح درس و دلایل انتخاب آن

۲-۲ نحوه ی اجرای الگوی تدریس پیشنهادی (سناریوی آموزشی)

۲-۳ چالش های فرا روی گروه و راهکارهای گروه برای مقابله با آن

۲-۴ زمانبندی نحوه ی اجرا

۲-۵ نحوه ی تقسیم کار و مشخص نمودن چگونگی ارزشیابی اجرای طرح درس اول و ابزار گرد آوری اطلاعات

۲-۶ ابزار و امکانات مورد نیاز ✓

فصل سوم : آموزش درس

۳-۱ توصیف و گزارش مختصری از اجرا

۳-۲ نقد و ارزیابی طرح درس و تدریس اول

۳-۳ تحلیل داده های حاصل از تدریس

۳-۴ نظر نهایی گروه درباره نحوه اجرا و طرح درس

فصل چهارم : ارزشیابی تدریس و بازتاب

تاثیر آن در برنامه ریزی مجدد درس

۴-۱ نقد و ارزیابی طرح درس و تدریس اول

۴-۲ تحلیل داده های حاصل از تدریس

۴-۳ نظر نهایی گروه درباره نحوه اجرا و طرح درس

فصل پنجم: تجدیدنظر در تدریس

- ۵-۱ توصیف ویژگی های طرح درس دوم و دلایل انتخاب آن
- ۵-۲ نحوه اجرای الگوی تدریس پیشنهادی
- ۵-۳ چالش های فرا روی گروه و راهکارهای مقابله با چالش های موجود
- ۵-۴ زمانبندی نحوه اجرا
- ۵-۵ نحوه تقسیم کار و مشخص نمودن چگونگی ارزشیابی اجرای طرح درس دوم
- ۵-۶ ابزار گردآوری اطلاعات
- ۵-۷ ابزار و امکانات مورد نیاز

فصل ششم: آموزش درس تجدیدنظر شده

۱-۶ گزارش و توصیف مختصری از اجرا

فصل هفتم: ارزشیابی و بازاندیشی

۷-۱ نقد و ارزیابی طرح درس و تدریس دوم

۷-۲ تحلیل داده های حاصل از تدریس دوم

۷-۳ جمع بندی نظر نهایی گروه درباره نحوه اجرای طرح درس

دوم

۷-۴ نتایج و یافته ها

۷-۵ بیان یافته های حاصل از درس پژوهی و پاسخ به سوالات

۷-۶ ارائه طرح درس نهایی بر اساس تحلیل نهایی گروه

۷-۷ تبیین محدودیت ها و پیشنهادات

فصل هشتم: **ضمایم** و مستندات

- منابع و مأخذ
- پیوستها و مستندات

«چگونگی تدوین گزارش کتبی در درس پژوهی»

***صفحه عنوان**

***صفحه بسم ا..**

***صفحه تقدیر**

***چکیده**

***فهرست مطالب**

فصل ها

ترتیب و توالی مطالب در «گزارش کتبی درس پژوهی»

صفحه عنوان	۱
صفحه بسم الله	۲
چکیده	۳
فهرست متدرجات و شماره صفحه	۴
جدول مشخصات اعضای گروه	۵
مرام نامه	۶
بیان مسأله	۷
ترتیب و توالی مطالب در «گزارش کتبی درس پژوهی»	۸
ملزومات اجرای تدریس اول	۹
نقد و ارزیابی اجرای تدریس اول	۱۰
تدوین طرح درس دوم (اصلاح شده)	۱۱
ملزومات اجرای تدریس دوم	۱۲
نقد و ارزیابی اجرای تدریس دوم	۱۳
یافته های پژوهش و جمع بندی	۱۴
پیشنهادهای	۱۵
منابع	۱۶
پیوست	۱۷

۷- تدوین گزارش مکتوب براساس شیوه نامه مستند

- تدوین گزارش پایانی طبق شیوه نامه انجام شود (تعداد صفحات گزارش مکتوب در شیوه نامه نیامده است).
- فایل های Word / pdf (font :متن Bnazanin 14)
 - (تیتراها همان فونت با قلم ضخیم تایپ شود).
 - یک نسخه چاپ شده نیز از گزارش تهیه شود .
- توجه : از نظر ادبیات در تنظیم عنوان درس پژوهی فرمت خاصی مد نظر نیست ، بلکه درس پژوه با توجه به موضوع درس پژوهی انجام شده عنوان زیبا ، کوتاه و معنا داری را تنظیم و ارائه می نماید.

۸-تهیه و تدوین گزارش تصویری مطابق شیوه نامه

- فیلم تدریس ۱ (ترجیحا ۲۰ تا ۴۵ دقیقه) -
- فیلم تدریس ۲ (ترجیحا ۲۰ تا ۴۵ دقیقه) -
- - فیلم جلسه هم اندیشی ۱ (۱۰ تا ۱۵ دقیقه)
- - فیلم جلسه بازاندیشی ۲ (۱۰ تا ۱۵ دقیقه)
- خلاصه فیلم کلیه جلسات (سه جلسه یا بیشتر) برگزار شده -
- (بر روی DVD)
- توجه :-
- دوربین حرکت های تند نداشته باشد.
- - فیلم برداری سبب حواس پرتی دانش آموزان نشود.
- - کیفیت صوتی بالا باشد. (استفاده از میکروفون یقه ای برای معلم)
- - فیلم ها بدون هرگونه میکس و تیتراژ باشد.
- - همراه با رعایت اصول اخلاقی و مذهبی فیلم ها تهیه شوند.

۹- جمع آوری و تنظیم مستندات

- - عکس ها (البته شناسنامه دار باشند)
- - طرح درس های ۱ و ۲
- - صورت جلسات (به امضای حاضرین و مدیریت آموزشگاه رسیده باشد .)
- - چک لیست های تکمیل شده توسط ناظرین در هر دو جلسه تدریس
- - فرم های نظر خواهی از دانش آموزان در هر دو جلسه
- - فرم های نظر خواهی از متخصصین و صاحب نظران
- - نتایج آماری و نمودارهای تحلیل و ثبت مشاهدات و مقایسه آنها در تدریس اول و دوم
- - نمونه هایی از انواع ارزشیابی های به عمل آمده (تکوینی، عمل کردی ، پایانی ، گروهی خام و تکمیل شده توسط دانش آموزان به صورت نمونه)
- و هر آنچه که کمک به تبادل بهتر تجربیات می کند.

۱۰-سهم شدن درنتایج و دستاورد ها

- -سهم شدن در نتایج و دستاورد ها ازطریق تبادل تجربیات ،بازدید معلمان دیگر،بازدید متخصصین،مولفین ،و چاپ و انتشار آثار برتر به صورت الکترونیکی یا کاغذی در کتاب ها، نشریات و سایت های معتبر علمی جهت ایجاد تغییرات مثبت در روند آموزش کشور

برخی از اشکالات رایج در انجام درس پژوهی

- تدریس های نمایشی
- انجام هزینه های غیر ضروری
- اختصاص وقت بیش از حد متعارف
- اغراق در ارایه نتایج درس پژوهی
- درج مطالب اضافی در گزارش نهایی
- عضویت افرادی که نقش فعالی در تیم ندارند
- تغییر ماهیت جشنواره های درس پژوهی از وسیله به هدف
- نگاه سطحی به تدریس اول و نگاه عمیق و همه جانبه به تدریس دوم

نکات کلیدی

- ۱- اجرای طرح درس پژوهی زیر نظر شورای معلمان مدرسه صورت می گیرد. (براساس بند 4 از ماده 15 آئین نامه اجرایی مدارس "بررسی و تبادل نظر پیرامون چگونگی افزایش اثر بخشی روشهای تدریس "برعهده شورای معلمان می باشد .)
- ۲- هدف درس پژوهی ، آگاهی از نحوه تفکر دانش آموزان و تدریس مؤثرتر است؛ هدف تهیه یک طرح درس نمایشی نیست.
- ۳- نظرات، توصیه ها و اندیشه ها باید بر هدف های تنظیم شده توسط گروه (تیم) متمرکز باشد، نه بر برنامه یک معلم خاص یا هرکس دیگر.
- ۴- همه اعضای گروه باید در تهیه درس مشارکت داشته باشند، و همه نظرات و ایده ها باید محترم شمرده شوند.
- ۵- توصیه می شود در فرایند کار عجله نکنند. معلمان اغلب سعی دارند با طرح درسی که در ذهن خود دارند کار را آغاز کنند، نه با هدف هایی که باید دنبال شوند.
- ۶- در تهیه طرح درس و اجرای آن باید به شیوه های نوین ارزشیابی و همچنین الگوها و روش های فعال تدریس و مشارکتی توجه شود.
- ۷- تعیین اعضا و تقسیم وظایف باید با در نظر گرفتن علاقه ، توانایی و صورت گیرد.
- ۸- گروه درس پژوهی می تواند از ۴ تا ۶ نفر تشکیل گردد و هیچ گونه محدودیتی در انتخاب اعضای گروه به لحاظ تدریس در یک یا چند مدرسه نیست.

نکات کلیدی

- ۹- گزارش گروه های درس پژوهی با توجه به شیوه نامه تهیه گردد. (در قالب cd و محیط word با قلم Bnazanin و سایز ۱۴ به همراه یک نسخه چاپ شده ، همراه با ضمائم، فیلم تدریس و سایر مستندات لازم تهیه گردد).
- ۱۰- انتظار می رود انتخاب موضوع تدریس در هر پایه ، انتخاب الگوهای و روش های مناسب ، انتخاب رسانه ها و تجهیزات آموزشی ، انتخاب ابزارهای ارزشیابی و ... براساس کارگروهی صورت پذیرد . (شایسته است کلیه تجهیزات فرآیند تدریس در قالب تیم از تولیدات اعضای تیم باشد).
- ۱۱- تمام فعالیت ها شامل تدریس و جلسه ها به صورت فیلم و گزارش کتبی تهیه شده و به صورت یک بسته (شامل فیلم های کامل تدریس ، خلاصه فیلم جلسه ها و تمام گزارش های مکتوب در جلسه های کار گروه) برای بررسی نهایی آماده شود.

نکات کلیدی

۱۲- مستند کردن اثر از طریق فیلمبرداری:

۱۲-۱- فیلم برداری می تواند با ساده ترین امکانات مثل گوشی تلفن همراه صورت گیرد . به میکس کردن فیلم ، صداگذاری و ... هیچ امتیازی تعلق نمی گیرد.

۱۲-۲- گروه درس پژوهی باید جریان تدریس و اقدامات راجع به نقد و گفتگوی گروه خود را به تصویر کشیده و در قالب DVD در اختیار ارزیابان قرار دهند.

۱۲-۳- با توجه به این که فیلم های گردآوری شده تحت عنوان بانک اطلاعاتی تدریس درآرشیو گروه تکنولوژی و گروه های آموزشی جهت استفاده همکاران نگهداری خواهد شد و داوری آثار از روی فیلم های ارسالی خواهد بود توجه به نکات زیر در اجرای فیلمبرداری لازم می باشد :

* رعایت اصول اخلاقی و مذهبی از جمله پوشش مناسب و ...

* ضبط اجرای تدریس همکاران بر روی فیلم DVD صورت پذیرد .

نکات کلیدی

* دوربین در زمان فیلمبرداری ثابت ولی در صورت ضبط مواردی که نیاز به حرکت دوربین می باشد (فعالیت گروهی و ...) با هماهنگی قبلی آموزگار و فیلمبردار مشروط بر این که حرکت آن موجب مزاحمت و حواس پرتی دانش آموزان نگردد، امکان پذیر می باشد.

* بالا بودن کیفیت صوتی فیلم

* عدم استفاده از میکس ، افکت، تیتراژ و هر موردی که فیلم را غیر واقعی نمایش می دهد.

* از صحنه های مهم تدریس و تعاملات دانش آموزی و معلم به نحو مطلوب فیلمبرداری آموزشی صورت پذیرد.

نکات داوری سال قبل

عدم آگاهی شرکت کنندگان جشنواره درس پژوهی از فرم داوری

عدم آگاهی شرکت کنندگان از روند گزارش نویسی درس پژوهی .(دانش درس پژوهی شامل دو فرآیند است دانش اجرای درس پژوهی و دانش گزارش نویسی درس پژوهی) فعالیت درس پژوهی باید بدیع و نوآورانه و مبتنی بر رویکرد علمی که به نوعی انتشار قابل انتشار باشد

در فرآیند درس پژوهی همه اعضای گروه مشارکت دارند حتی در طراحی درس

نظرات ،توصیه ها و اندیشه ها باید بر هدف های تنظیم شده توسط گروه متمرکز باشد نه بربرنامه یک معلم

تاکید بر فهم درست این نکته ی مهم که درس پژوهی بیشتر فرایند گرا است تا نتیجه گرا

ارتقای کیفیت طراحی درس

نکات داوری سال قبل

غالب درس پژوهی های سال گذشته تاکید بر تغییر اجرای غیرفعال به روش فعال درس بود و به موضوعات دیگر پرداخته نشده بودمانند درک صحیح تر از موضوع درسی و یا ارتقای توان مشارکت در مباحث کلاس . درس پژوهی بیش از هر چیز کوششی برای رفع مشکلات تدریس و در نتیجه توسعه یادگیری دانش آموزان و نیل به توسعه حرفه ای معلمان است

کم رنگ بودن حمایت های بیرونی مانند متخصصان و صاحب نظران در جریان درس پژوهی

طرح درس از ابتدای ساعت کلاسی نوشته نشده بود و مثلاً در دبستان فقط ۲۰ دقیقه تدریس را لحاظ کرده و از ارزشیابی ورودی و ایجاد انگیزه و... در طرح درس صرف نظر شده بود، در حالیکه هر کلاس قبل از تدریس درس جدید متضمن مقدمات ورودی و ارزشیابی تشخیصی، ایجاد انگیزه و... میباشد و پس از آن نوبت تدریس میباشد. در صورتیکه برخی این موارد را رعایت نکرده و یک راست سر تدریس رفته بودند و فقط، ۲۰ دقیقه تدریس را لحاظ کرده بودند .

نکات داوری سال قبل

فاصله بین دو تدریس طولانی و حتی دو ماه بود، در حالیکه وقتی یک درس مشترک در دو کلاس قرار است اجرا شود با تفاوت حداکثر یک تا دو هفته باید اجرا شود و طولانی شدن این مسئله این مشکل را ایجاد میکند که آیا دانش آموزان از درس عقب نمانده اند

در برخی موارد روال درس پژوهی رعایت شده بود ولی در قسمت اصلی و هدف نهایی درس پژوهی در بخش پیشنهادات مطالب قابل توجهی دیده نمیشد تا بتواند راه گشای همکاران باشد.

روشهای مرجع نویسی نیز بعضا درست نبود

صدای همکاران مجری تدریس در فیلمها واضح نبود

همکاران عزیز در مورد داده ها و تحلیل انها مشکل اساسی دارند و اساسا با داده ها که شامل نتایج چک لیست ها و پرسشنامه ها یا نتایج ارزشیابی ها و تحلیل نموداری انها است آشنا نیستند

بعضی گروهها در مورد نحوه انتخاب اعضای گروه درس پژوه مشکل داشتند و نمی دانستند که حداقل ۲ دبیر یا معلم در همان رشته و پایه باید در گروه عضو باشند

نقاط ضعف و اشکالات پرتکرار پروژه های درس پژوهی (از منظر داوران)

الف) مشکلات مربوط به نا آگاهی از روش های تحقیق و گزارش نویسی

۱- عدم شناخت شیوه ی تبیین مساله

۲- چگونگی بیان ضرورت و اهمیت مساله

۳- چکیده نویسی

۴- مقدمه نویسی

۵- بیان و تحلیل یافته

۶- ثبت نتایج و نتیجه گیری

۷- منبع نویسی به شیوه ی APA

ب) مشکلات مربوط به سوء رفتارهای پژوهشی

۱- استفاده از COPY PASTE

۲- عدم میان نویسی منابع

۳- آوردن اسامی افرادی در گروه که نقشی در انجام درس پژوهی نداشته اند (اسامی بعضی مدیران و معاونین)

۴- نمایش گونه بودن نقد و بررسی

نقاط ضعف و اشکالات پرتکرار پروژه های درس پژوهی (از منظر داوران)

ج) مشکلات مربوط به عدم درک منطق درس پژوهی

۱- نقد معلم مجری به جای نقد طرح درس

۲- مشاهده نشدن کار تیمی واقعی

۳- عدم تقسیم صحیح وظایف

۴- اجرای جشنواره تدریس (شووی تدریس) به جای درس پژوهی

۵- ناهماهنگی سوالات و اهداف درس پژوهی

د) مشکلات مربوط به نا آگاهی از روش های نوین تدریس

۱- توصیف نا صحیح الگو های تدریس

۲- اجرای ناصحیح الگوی تدریس

۳- تلفیق الگو هایی که قابل تلفیق با هم نیستند

۴- عدم تطابق ساختار طرح درس با الگو های ذکر شده به عنوان روش تدریس

(حاشیه های درس پژوهی

۱- استفاده از صحافی های هزینه بر

۲- مفصل و پر گویی در تنظیم گزارش

۳- تحمل هزینه های چاپ رنگی

۴- میکس فیلم

۵. جدول مشخصات اعضای گروه

لازم است مشخصات اعضای گروه در جدول زیر ثبت گردد.

نام مدرسه		کد استان و تلفن مدرسه		شماره تماس رابط گروه
ردیف	سمت	نام و نام خانوادگی	کد پرسنلی	پایه تدریس
۱	آموزگار			
۲	آموزگار			
۳	آموزگار			
۴	آموزگار			
۵	آموزگار			
۶	آموزگار			
۷	مدیر			
۸	معاون			

❖ تقسیم کار و تعیین نقش اعضای گروه

جدول زیر یک بار پس از تدوین طرح درس اول و یک بار پس از تدوین طرح درس دوم در گزارش کتبی ارائه می‌گردد.

ردیف	نقش	نام و نام خانوادگی
۱	مجری تدریس اول / دوم	
۲	مشاهده گر یا مشاهده گران تطبیق طرح درس و اجرا	
۳	مشاهده گر یا مشاهده گران فعالیت و واکنش های معلم	
۴	مشاهده گر یا مشاهده گران فعالیت و واکنش های دانش آموزان	

❖ چهارچوب پیشنهادی طرح درس تحقیقاتی (نمونه خام)

تاریخ جلسه	نام هادۀ درسی	پایه تحصیلی	جنسیت و نوع مدرسه	نام مدرسه	طراحان طرح درس	مشخصات کلی
	موضوع درس	مدت زمان تدریس	تعداد دانش آموزان	نام و پایه مجری تدریس		
						هدف کلی
						هدف های جزئی
						روش تدریس
						مواد و وسایل آموزشی

یادداشت‌های مشاهده	ارزشیابی و روش‌های آن	پاسخ‌های معلم به دانش آموزان و نکاتی که باید خاطر نشان کرد	فعالیت‌های دانش آموزان و عکس العمل‌های مورد انتظار	فعالیت‌های یادگیری، سوالات کلیدی	زمان	نقدهای درس
						شروع
						ادامه
						پایان (جمع بندی و نتیجه گیری)
انجام آموزشی (شامل مواردی که در جریان تدریس استفاده خواهد شد)						

نمونه کاربرگ مشاهده متمرکز عملکرد دانش آموزان در کلاس

آموزشگاه :

پایه :

تاریخ :

نام و نام خانوادگی مشاهده گر :

نمره اول :

نمره دوم :

نیت مشاهدات		آشنایی دانش آموزان با ویژگی های کار گروهی به قرار زیر :
مناسب	نیاز به بازنگری	
		۱- مشارکت در گروه
		۲- رعایت نوبت
		۳- احترام به نظر دیگران
		۴- کنترل زمان
		۵- گوش دادن فعال
		۶- داشتن رغبت
		۷-
		۸-
		۹-
		۱۰-
		۱۱-
		۱۲-
		۱۳-
		۱۴-

یادداشت مشاهداتی که در نمونه برگه فوق ذکر نشده است :

نمونه کاربرگ مشاهده متعزز رفتار معلم

آموزشگاه :

پایه :

تاریخ :

نام و نام خانوادگی مشاهده گر :

نمره اول

نمره دوم :

نیت مشاهدات		❖ موارد قابل مشاهده :
نیاز به باز نگری	متاسب	
		۱- شیوه بیان و حرکات معلم
		۲- توجه معلم به تمامی دانش آموزان
		۳- مناسب بودن چیدمان گروه ها
		۴- توجه به تفاوت های فردی دانش آموزان
		۵-
		۶-
		۷-

❖ یادداشت مشاهداتی که در نمون برگ فوق ذکر نشده است :

مراسل درس پژوهی	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷
تشکیل گروه درس پژوهی																											
تشخیص مسأله																											
طرح درس ۱																											
اجرای تدریس ۱																											
بازنگری و نقد اجرای ۱																											
طرح درس ۲																											
اجرای تدریس ۲																											
بازنگری و نقد اجرای ۲																											
یافته ها و کتابچه																											
تدوین گزارش نهایی و مستندات																											

استاد به مدت ... :

..... استاذ به صرف :

se Classroom - Japan As It Truly Is

جدول شماره ۱-۱ جدول زمان بندی فرایند اجرای شیوه نامه جشنواره الگوهای برتری‌آددهی - یادگیری

تاریخ	مسئول پیگیری	فعالیت
بلافاصله پس از دریافت شیوه نامه مذکور	رئیس اداره	ابلاغ شیوه نامه به مدارس و مراکز آموزشی
۹۷/۱۱/۲۷	رئیس اداره	تشکیل شورای برنامه ریزی و کارگروه علمی
۹۷/۱۱/۲۸	معاون / کارشناس مسئول آموزشی و توان بخشی	برگزاری جلسات توجیهی مدیران مراکز و مدارس استثنایی و افراد شرکت کننده
۹۷/۱۱/۲۸ تا ۹۷/۱۲/۱۲	کارشناس مسئول آموزش و توان بخشی	ثبت نام داوطلبان و جمع آوری طرح درس ها و طرح های اقدام پژوهی
۹۷/۱۲/۲۸ تا ۹۷/۱۲/۱۳	کارگروه علمی	بررسی انتخاب طرح های واجد شرایط
۹۸/۲/۱۵ تا ۹۷/۱۲/۲۸	کارشناس های مربوط هر گروه	برنامه ریزی در جهت اجرای عملی تدریس
۹۸/۲/۱۵ تا ۹۸/۱/۳۱	کارگروه علمی	بررسی تدریس های اجرا شده
۹۸/۲/۲۸ تا ۹۸/۲/۱۵	کارگروه علمی	برگزاری جلسات توجیهی با منتخبین و اصلاح نهایی
۹۸/۳/۲	رئیس / معاون اداره آموزش و پرورش استثنایی استان	اعلام نتیجه نهایی نقرات و گروه های برتر
۹۸/۳/۲۱	رئیس اداره آموزش و پرورش استثنایی استان	ارسال گزارش جشنواره و اسامی منتخبین برتر به سازمان آموزش و پرورش استثنایی

کاربرگ ارزشیابی طرح درس

نام و نام خانوادگی: _____ گروه استانی/ دوره تحصیلی: _____ استان/ شهرستان: _____						
ماده درسی/ موضوع درسی: _____ نام مرکز آموزشی: _____ پایه: _____						
مولفه های طرح درس						
ردیف	شاخص	مقیاس				امتیاز
		۰	۱	۲	۳	
۱	تدوین هدف کلی با رعایت کلیت موضوع و به صورت غیر رفتاری					
۲	تدوین اهداف جزئی به صورت غیر رفتاری و آشکار صریح					
۳	تدوین هدف های رفتاری با استفاده از فعل رفتاری متناسب با موضوع درس					
۴	تدوین هدف های رفتاری متناسب باحیطه های یادگیری					
۵	تدوین هدف های رفتاری متناسب با سطوح یادگیری					
۶	رعایت توالی منطقی در تدوین اهداف رفتاری متناسب با موضوع درس					
۷	پیش بینی رسانه ها، وسایل و مواد آموزشی متناسب با هدف های رفتاری					
۸	پیش بینی رسانه ها، وسایل و مواد آموزشی به صورت جذاب در جهت تسهیل آموزش					
۹	پیش بینی رسانه آموزشی براساس IT					
۱۰	طراحی مهارت های قبل از تدریس، ایجاد انگیزه، برقراری ارتباط عاطفی و ...					
۱۱	نحوه ی فعالیت های آماده سازی در جهت ایجاد تمرکز و جلب توجه دانش آموزان					
۱۲	طراحی مناسب نحوه ی ارزشیابی تشخیصی (تعیین سطح عملکرد و نقاط قوت و ضعف)					
۱۳	میزان تنظیم محتوا از ساده به مشکل و از آسان به پیچیده					
۱۴	میزان مطابقت محتوای تدریس شده با سطح یادگیری دانش آموزان					
۱۵	میزان برقراری ارتباط بین معلومات و تجارب دانش آموزان با اهداف آموزشی					
۱۶	پیش بینی روش های تدریس متناسب با اهداف آموزشی					
۱۷	طراحی روش تدریس با در نظر گرفتن تعامل و مشارکت دانش آموزان					
۱۸	پیش بینی توالی منطقی در ارائه محتوا متناسب با اهداف					
۱۹	پیش بینی نظام ارزشیابی مرحله ای در مراحل تدریس					
۲۰	پیش بینی نظام ارزشیابی پایانی متناسب اهداف درس و ویژگی هر یک از دانش آموزان					

ادامه کاربرد ارزشیابی طرح درس

نام و نام خانوادگی: _____ گروه استانی/ دوره تحصیلی: _____ استان/ شهرستان: _____						
ماده درسی/ موضوع درسی: _____ نام مرکز آموزشی: _____ پایه: _____						
مولفه‌های طرح درس						
ردیف	شاخص	مقیاس				امتیاز
		۰	۱	۲	۳	
۲۱	پیش بینی توجه به نیازهای خاص آموزشی، توان بخشی و تربیتی دانش آموزان					
۲۲	پیش بینی استفاده از تکنیک‌های اصلاح رفتار به منظور مدیریت کلاس درس					
۲۳	پیش بینی تجهیزات و وسایل توان بخشی مناسب با نیاز ویژه دانش آموزان					
۲۴	طراحی، جمع بندی مطالب با در نظر گرفتن نکات اصلی درس و پیوستگی و تسلسل مناسب					
۲۵	نحوه تنظیم محتوا با مدت زمان تدریس					
۲۶	پیش بینی فعالیت‌های خارج از کلاس متناسب با تفاوت‌های فردی دانش آموزان					
۲۷	پیش بینی فعالیت‌های خارج از کلاس با توجه به اهداف درس و کاربست یادگیری در موقعیت‌های جدید					
۲۸	پیش بینی فعالیت‌های خارج از کلاس با توجه به IT					
جمع کل						

اینجانب ----- طرح درس را با عنوان ----- با دقت بررسی نمودم. طرح مذکور امتیاز به عدد ----- به حروف ----- را کسب کرده است.

امضاء:

تاریخ: ۱۳---/---/---

